

KUSTBON

== Tidning för svenskarna i Estland ==

Arg. II.

Onsdagen den 10 december 1919.

N° 30.

Redaktionens adress: Reval, Riddaregatan 3.

„Skötebarnet“.

Det lider mot årets slut. Man börjar draga ihop räkningarna för det gamla året samt göra upp förslag och beräkningar för det kommande. Det har varit och är bekymmersamt med vårt gemensamma skötebarn Kustbon. Det har icke varit lätt att underhålla den flämtande livsgnistan, och ett par gånger ha vi fått vänta den förgäves — slitits mellan fruktan och hopp, om den någonsin mera skulle giva livstecken ifrån sig. Men „liten lever än“ och har alltså trots svårigheterna fört oss till årets slut samt är fast besluten börja en ny rundresa genom 1920 och det t. o. m. i något större format. Och nu må vi börja det nya året med löftet var på sin ort bidra till dess underhåll. Sant, liten är vår Kustbo och mycket kan den ej bjuda oss. Men den är ändå vår egen tidning. Kustbon är ju icke heller utan brister, och litet var har kanske haft orsak någon gång vara missbelåten med ett och annat, som vi icke här skola vidröra, men ändå, ändå — för intet i världen skulle vi velat mista densamma. Blodet är tjockare än vattnet. Och är dagens post så rik som hels, nog är det ändå Kustbon, som först öppnas och läses, ja, slukas. Därför: varje svensk, åsikter och uppfattningar till trots, låt oss bilda en trofast ring kring vårt skötebarn! Alla ombudsmän, fördubbla ansträngningarna, nödga, truga! Och bättre lottade med avseende på „Eestis“ kassasedlar, låt Kustbon få någon lapp mera, än han strängt taget borde få! Och när vi själva gjort vårt bästa, då våga vi också sträcka händerna över haven. Ty där, hos våra stamfränder, växer intresset allt mer och mer för vår kulturkämpe och man är villig bistå oss.

Nästa nr. av „Kustbon“ utgives i dubbelnr. och ett par dagar senare

□□□ än den vanliga tiden. □□□

Kustbon behöver även mera hjälp beträffande dess innehåll. Ej ett ord från stora Rikull, Klotorp och Sutlep. Tyst har det varit från Odensholm, fast olyckor inträffat därstädes, tyst från Korkis, tyst från Vichterpal, tyst från Rågöarna utom en gång och tyst från Nargö. Har livet avstannat från dessa orter? Tänker och känner och hoppas man ej någonting?! Äro våra lärare t. ex. på dessa orter verkligen så upp över öronen i arbetet för de små, att de ej få tid ägna skötebarnet en enda rad? Ty med bara prenumerationsavgiften har man ej uppfyllt all rättfärdighet. Varje nummer borde innehålla kortare meddelanden från de olika svenskorterna. Då blir den ett verkligt föreningsband landsmännen emellan. Kustbon alla svenskars brännpunkt! Kustbon — Estlandssvensk samling!!

Farbror Svenske.

Talkko.

En skiss från Runö.

Införes på förf. tillstånd i Kustbon.

Mörkret stod som en svart mur omkring mig när jag vaknade. Klockan slog tre. Det är ju mitt i natten, varför vaknar jag? tänkte jag sömndrucken och misslynt. Men ett sådant tissel och tassel av mjuka skor och dämpade röster och så det underliga, ihärdiga surret, som om en jättekatt satt i ett hörn av rummet och spann. Å det

De ärade läsarne uppmanas härmed att förnya prenumerationen på

„KUSTBON“ för 1920.

Den börjar med nästa år sin 3:dje årgång och utgives då i större format, men trots det blir priset i Estland Mk. 1: 50, i Sverige Kr. 0: 50 och i Finland Fmk. 1: — månatligen; för 2 månader Mk. 3:—, Kr. 1:—, Fmk. 2:— o. s. v. Prenumerationen sker hos redaktionen, Riddargatan 3, Reval, men i Sverige även hos skriftställare J. Blees, David Bagaresgatan 10, Stockholm samt Herr L. Hammargren, Riksbanken, Malmö, som mottaga prenumerationsavgifter för vidare befordran.

Om du vill anses som svensk och förbli svensk samt har vår svenska sak kär, så måste du ovilkorligen nu genast prenumerera på vår intressanta tidning, som står i förbindelse med svenskarna jorden runt. Intressera även din granne för „Kustbon“, ty huru skulle en svensk, han må vara nära eller fjärran, kunna låta bli att läsa Estlandssvenskarnas budbärare!?

Redaktionen.

Faran

av att ej hålla sin egen tidning inses av följande sannfärdiga historia.

Jag besökte en gång ett gods i närheten av Hapsal. Där berättade man mig, att en rätt välbärgad, svensk lantbrukare på Nuckö brukade låna „Kustbon“ av en granne, som var i långt sämre ekonomiska förhållanden men trots sin fattigdom ansåg det som en kär plikt att hålla denna, även i Sverige allmänt kända tidning. Den förstnämde bonden skickade så en dag sin pojke till grannen för att ånyo låna „Kustbon“, men pojken råkade därvid stöta omkull en bikupa. Ansatt av bina, såg han snart ut som om han hade påssjuka i hela ansiktet. Fadern skyndade till hjälp och kröp genom ett taggtrådsstängsel och fick både trasiga byxor och rispet skinn. Modern kom då i hast ut för att hjälpa både man och son. Under tiden lekte de hemmavarande barnen indianer och stucko ett spjut genom väggspegeln. Deras ko bröt sig sedan genom det hål, som mannen gjort i stängslet och följden därav blef 50 marks ersättning för den skada som kon utövade å grannens åker.

För att undvika sådana olyckor måste därför varje svensk familj abbonera på „Kustbon“ för år 1920 och ju förr dess bättre. E—l.

är ju spintalkko i dag! Fort ur sängen och klä på dig!

När jag kom ut i spinnstugan, var klockan halv fyra och arbetet redan i full gång. Tjugu spinnrockar surrade och snurrade i väldig fart, trampade av kvinnor i högtidsdräkt, rosiga dukar, vita ärmar och brokiga, randiga livstücken medan de bländvita „knipplo's“ (mössor) breda spets inramade deras friska vackra ansikten. Och från lintottarna tråda skåktorna till dans. Jag måste ut och hälsa på „bockarna“.

Jag kommer just lagom att få åka på deras vedkälke till rökportet, där elden flammade mitt på golvet under två jättegrytor, som hängde i järnketting från taket.

Där ute härskar vinternatten. Träden stå stilla med grenarna klädda av rimfrost, som gnistrar likt sprött glas. Långt fjärran i det klara blå flämta några små stjärnor.

Mellan dem flöto som fåglar på utbredda vingar några ljusa moln, vars nedre kant silverfärgades av stålarna från månen, som låg stor och

rund och blank i ett hav av opalfärgad klarhet, som var så hög och fri, att man fick lust att flyga långt, långt in i den. Snön knarrade inne i mast-trädsskogen.

Efter frukosten, som ätes kl. 8, går hemfolket var och en till sitt värv, och spinnerockmor till sitt. Middag ätes halv tolv, det är kött och potatis och „klimpske“, en nationalrätt av mjöl och potatis.

Efter middagen härvas linet också. Och med mycket krus övertalas en av de äldre kvinnorna att „glamm jutto“ d. v. s. berätta sagor. Så sjunges det fast skäktorna avbryta ibland genom häftiga hostanfall. På e. m. ätes mellanmål, som består av salt rå flundra, sur mjölk och bröd. Allt, som runöborna förtära, är i allmänhet bittert, surt, salt eller också rått. Rå fisk är daglig mat.

Ute i rökpörtet hålla kockarna på att skala potatis, hugga sönder kött och koka rokka (väl-ling). I eldens flackande dagrar och skuggor röra sig kvinnorna i sina bländvita fårskinnspälsar och korta, veckade vida kjolar och klacklösa skor fram och tillbaka. En står alltid och rör i väl-lingsgrytan med en meterlång slev utan att bekymra sig om den kvävande röken, som får leta sig väg ut bäst den kan. En „europa“ kan inte länge vistas i denna rök, utan att den åsamkar honom hosta och strömmande tårar.

Efter kvällsmaten arbetas ännu en stund tills aftonbön läses och aftonpsalmen sjunges ljudeligt av starka och klangsköna röster. Sedan tacka kvinnorna så mycket för mat, fast de hela dagen arbetat för ingen annan lön, säga god natt och troppa i väg hem, följda av sina respektive män, som kommit för att bära deras spinnrockar. Hundarnas skall dör bort i natten, och så har ännu en dag gått till ända.

L a v e n d e l.

Svenska Estland.

Ormsö.

Fredagen d. 28 nov. kl. 5 e. m. hade S. O. V. allmänt möte i Kyrkslätt bönehus. Lokalen var smyckad med granar och över 200 personer, de flesta från Kyrkslätt, hade infunnit sig. Huvudnumret i programmet utgjordes av fröken Hollingers föredrag om uppfostran. På ett förtjänstfullt sätt deklamerade lärarinnan Kivaremes Karl

XV dikt „Mitt hjärtas hem“. Uppläsningarna omväxlade med musik av Kyrkslätt strängorkester. „Särskilt upplyftande var utförandet av „Du gamla, du fria“, i vilken instämde unisont. —

Bland annat beslöts på allt sätt understödja regeringens förslag om anordnandet av aftonkurser för äldre och fingo ombudsmännen i uppdrag agitera för saken och mottaga anmälningar. —

Uttalades önskvärdheten om S. O. V:s anslutning till Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, såvida från regeringens sida inga hinder härtill föreläge. — Ordf. uppläste meddelande från Finland beträffande erhållandet av en Martha till Ormsö. Joel N—n.

Ormsö.

Den första kölden gjorde isen mellan fastlandet så stark, att man t. o. m. med lättare lass körde över. Men så kom isbrytare och bröt upp isen så att folk med hästar blevo i Hapsal. Och nu är vi redan en vecka isolerade från den öv-

Det högtidliga öppnandet av Dorpats universitet

såsom estniskt sådant försiggick, som vi tidigare meddelat, den 1 december. Gästerna och andra deltagare, c. 1500 personer, hade fyllt hela aulan. Sedan musiken spelat höll premiärministern Jaan Tõnnisson kl. 1/21 en längre tal om kulturell uppfostran samt förklarade högskolan öppnad. Sedan följde den estn. nationalhymnen „Vårt land“, som av publiken åhördes stående. Universitetets kursor P. Pöld redogjorde för högskolans verksamhet under den gångna tiden, varpå hälsningarna, som räckte över två timmar, föredrogs av: bildningsministern, konstituantens styrelse och fraktioner, sändebud utifrån m. m., m. m. Telegram hade sänts från Genfs, Hallès och Göteborgs högskolor. Även Estlandssvenskarne hade sänt en hälsning till lärdomsskolans öppnande, vilken grundats av svenske konungen Gustaf II Adolf. — Bland donationerna, som högskolan fått mottaga, må nämnas: Dorpat stad 100.000 mark samt årligen 10.000 mark, tidningen „Päevaleht“ 10.000 mark, Dorpats hushållnings sällskap och Tredje låne- och sparbanksfören. 25.000 mark m. m. På kvällen kl. 9 var det festmåltid med många tal i „Wanemuine“.

riga världen och osäkert är när posten kan avhemtas. Ryska tiden var det förbjudet för isbrytare passera sundet vid Wosö sedan isen blivit bärbar. Skulle verkligen republikens regering ha mindre intresse för befolkningens bästa?

Ormsöbo.

För den av eldsvåda hemsökta Kr. Nyman's räkning ha ytterligare influtit några bidrag, varöver redogörelse lämnas i nästa nr.

Sverige och Finland.

Understöd från Sverige.

Vid Gustaf Adolfs stiftelsens årsmöte i Göteborg den 6 november under biskop Rodhes ordförändskap utdelades åtskilliga anslag till evangeliska församlingar i skilda länder. Liksom föregående året erhöll församlingen i Gammal Svenskby 500 kronor. Dessutom anslogos i år 500 kronor till Reval och 500 kronor till Runö.

Politiska nyheter.

Ställningen på våra fronter.

På Narva-fronten har ställningen under sista tiden förbättrats betydligt och striderna tyckas upphöra såsmåningom. Det har visserligen gjorts anfall från fiendens sida vid Finska viken i Narva—Jamburg och Narva—Oudova-riktningarna, men i jämförelse med de förra striderna har fiendens mod och tapperhet sjunkit. Hans stora förluster i stupade och sårade, vilket måste tillskrivas vår träffande eld, har inverkat såväl på de anfallande truppernas som dess ledares mod. Vid byarna Korostell och Feodorovka vid Finska viken fortgingo dock striderna den 1—3 december stundom med samma häftighet som förut. Fiendens gång på gång med keder företagna anfall förskingrades dock av vår eld. Vid byarna Nisöi och Kriuscha vid Narova-floden har det varit eldväxling spanare emellan.

Fienden har vid Narvafronten uppställt mot oss 44 regementen, omkr. 35.000 man, c. 600

kulsprutor, 39 kanoner, 10 pansarautomobiler och ett pansartåg.

I Pskov- och Pvtalovriktningarna har det varit lugnt såsom förut. Vid området av järnvägen fortsatte fienden att befästa sina ställningar, som vi dock ofta förhindrade med vår kanoneld. I området av byarna Poddubje och Novaja samt vid Marienhausen och byarna Tepenits och Uglö var det stundom livlig eldväxling mellan spanare. Nämnda byar rensade vi från fienderna samt förskingrade hans förtrupper.

Fredsunderhandlingarna i Dorpat.

Den 5 dec. var första sammanträdet. Vår delegation består av ordf. Poska, medlemmarna Piip, Püümann, Seljamaa, general Soots och experten regementschef Mut. Av ryska delegationen nämnas bl. a. ordf. Krassin samt Joffe. Herr Poska öppnade sammanträdet med tal, varpå Krassin svarade. Lithauens och Lettlands sändebud ha icke infunnit sig ännu och Finland kommer icke alls att delta i underhandlingarna. Man sätter icke stora förhoppningar till dessa underhandlingar. De närmaste dagarne skola visa, vilken utgången kommer att bli.

S. O. V.

10-arsmöte avhålls på Nuckö prästgård den 2 januari 1920.
Ingen får bli borta från detta viktiga möte.

Styrelsen

S. O. V.

avhåller söndagen den 21 dec. kl. 7 e. m. å rikstjänstemännens föreningslokal, Muntengatan 3 en

FEST jämte **LOTTERI.**

Programmen stå att köpa på svenska skolan, Riddaregat. 3, från och med torsdagen den 11 dec. mellan 9—1, varest även vinster för lotteriet mottagas med tacksamhet.

En svensk 19 ars flicka

önskar brevväxling under den tråkiga ledsamma vintertiden

Magge Ljunghed Mejlans 8 Granvik,
Helsingfors.